Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Bibliotheca Smithiana, Seu Catalogus Librorum D. Josephi Smithii Angli Per Cognomina Authorum Dispositus

Pasquali, Giovanni Battista

Venetiis, 1755

Eusebii Hist. Ecclesiastica Ex Vers. Rufini.

urn:nbn:de:gbv:45:1-844

Visual Library

EUSEBII HIST. ECCLESIASTICA
EX VERS. RUFINI.

Typis Johannis Schalli Germanici Mantuæ MCCCCLXXIX.

Illustrissimo & invictissimo Mantuanorum Principi Frederico Gonzaga Johannes Schallus Herosfeldensis physicus obsequentissimus.

FUerunt multi, Christianissime Princeps, priscis novisque temporibus, qui variis virtutum generibus varios laudis & gloriæ gradus adepti sunt. Quidam enim corporis viribus & membrorum firmitate subnixi, vel singulari certamine, vel collatis cum hoste signis dimicantes, coronas aliudve simile virtutis insigne, seu in olympicis ludis, seu ubi sors tulit, magna cum laude reportarunt; sicut Milo, Hercules, Mallius Torquatus & plerique alii. Nonnulli magis animi robore, quam corporis utentes, ad ornandam mentem omne studium curamque verterunt. Sed horum quidam soli intelligentiæ servientes, & eas virtutes tantum, quæ ad intellectum pertinent amplexati, solaque speculatione contenti, voluntatem præstantissimam animæ partem incultam dimisere; sicut Demosthenes, & aliquando Salomon, Marcus Antonius, sævissimus Nero, & horum similes, quorum etsi doctrinam laudari, mores tamen ac vitam damnari cognoscimus. Aliqui contemptis intellectus ornamentis, uni voluntati vacantes, justitiam, pietatem, misericordiam, caritatem, cæterasque ejus generis virtutes doctrinæ rerumque scientiæ prætulerunt. Ex horum numero fuere Macharius, Antonius, Paulus primus heremita, Benedictus, Franciscus, & plures alii. Quorum vitam etsi sanctam ac imitatione dignissimam, rusticam tamen appellat Hieronymus, quod versutis hæreticorum argumentis respondere, & succrescentes in agro domini vepres nesciant evaginato divini verbi mucrone succidere. Aliquot etiam, licet eorum numerus intra minores limites contineatur; utriusque intellectus scilicet ac voluntatis curam gerentes & utrumque negotium fortiter ac animose suscipientes, supra humanum morem evecti, & immortali Deo simillimi sunt effecti. Quales fuere Moyses, Habraham, Hermes ter maximus, Pythagoras, Socrates, Cato. Et hi præcipue qui in Christo renati, verum æternæ salutis iter monstrante Deo cognoverunt. Istorum multiplicem ac divinam scientiam, istorum illibatissimos mores, & meram vitæ pietatem contemplati, non ad sciendum tantum, quod dæmonum, verum etiam ad bene beateque vivendum, quod angelorum est, inducimur, animamur, accendimur. Tales apud Latinos fuere Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Gregorius, Hilarius, Lactantius, & hujus interpres libri Ruffinus Aquilegiensis presbyter vir græce latineque doctissimus. Cujus tam fertile ac abundans ingenium fuit, ut transferendo magnam græcarum bibliothecarum partem nostrorum auribus tradiderit. Tales apud Græcos fuere Iohannes Chrysostomus, Gregorius Nazianzenus, magnus Basilius, & aliquot alii, inter quos lucet Eusebius Cesareæ Palestinæ Pontifex, velut inter ignes luna minores. Ipse namque humanorum divinorumque peritissimus extitit; &, ut Divus Hieronymus in libro de Viris illustribus meminit, cum Pamphilo martyre, a quo quia ejus amicitia familiarissime utebatur, Pamphili cognomen accepit, sacrorum libro-

Landesbibliothek Oldenburg

rum diligentissimus investigator & habitus est, & fuit. Hic quum inter præclara volumina, quæ multa composuit, librum de temporibus edidisset, in quo tempora magis quam gesta explicans, ac magnis & validis ingenii lacertis totius orbis historiam complectens, ad suam usque, idest ad Constantini Imperatoris ætatem scribendo pervenit; sibi ipsi visus est non satisfecisse piæ Christianorum religioni, ejus annales cum gentilibus & allophylis breviter & succincte tractando. Propterea doctissimus & sanctissimus episcopus singulari libro omnia christianorum facinora texens, ecclesiasticam notavit historiam, quod ecclesiæ, hoc est congregationis sanctæ, quam Petrus Apostolus genus electum, regale sacerdotium, & gentem sanctam appellat, acta contineat & seriem. Hujus ego libri multiplicem utilitatem, uberrimam frugem & modestis ac piis ingeniis profuturam lectionem intelligens, ignorari eum, & in tenebris jacentem, situ, [1] blattisque ionsumi ferre non potui; sed instaurari, ac divino [2] nuper inventi macisterii beneficio multiplicari, & veluti ex una vite multis per propagines palmitibus educatis vineam conficere curavi, ut habeat aliquando christiana religio pro apocryphis & incertorum ac indignorum auctorum decidenpis codicibus, quibus non sine magno ecclesiasticæ majestatis detrimento utimur, ac fidelissimos præstantissimi auctoris commentarios, in quibus primæva nostræ gentis exordia, & crescentis Ecclesiæ adolescentiam, tanquam in pulcherrimo nitidissimoque speculo, abjectis ineptorum hominum nugis, liceat intueri. Non pigebit igitur aliquando post belli sudorem, post martium pulverem, quo nunc pro Tuscis fortiter animoseque pugnans aspergeris, & crebris victoriis immortale tibi gentique tuæ nomen acquiris, librum hunc in manus assumere, christianorumque principum & pugnacissimorum imperatorum præclara sanctaque facinora relegens, habebis quorum virtutes mireris, quorum prudentiam ac pietatem imiteris, quorum inclita facta æmulari debeas & æquare. Sic patris, antecessorumque tuorum egregiam dignitatem, summam in Deum pietatem, præcipuam in patriam caritatem, laudatissimam in omnes mansuetudinem & liberalitatem, ut cœpisti, servare poteris & augere; fiesque justitia Zaleucus, pietate Codrus, victoriarum felicitate Pompejus, fortuna Cœsar, animo Alexander, patientia Quintus Maximus. Horum enim omnium in Christianis Imperatoribus reperies exemplaria. Quorum, si ut cœpisti; fueris assiduus imitator, nec habuit Gonzaga familia, nec habitura est te clariorem. Vale mi inclite Princeps & Domine, & supplicis servi munus exiguum non despexeris. Mantuæ apud Sanctum Alexandrum die xv. Julii M.CCCC.LXXIX.

[1] Si hæc attendas, fortasse credas *Schallum* primum omnium Rufinianam Eusebianæ Historiæ versionem typis protulisse. At iamdudum anno 1474. & 1476. bis, Romæ, alibique lucem viderat.

[2] „ At certe Typographia inventa erat iam „ annos plures; Mantuam quidem non ita diu „ advectam, ait Cl. *Maittaire*. Ann. Typ. p. 399.

SI-

Landesbibliothek Oldenburg